LGH-06-02(cof)

Y PWYLLGOR LLYWODRAETH LEOL A THAI

COFNODION CYFARFOD Y PWYLLGOR

Dyddiad:	Dydd Mercher 20 Mawrth 2002
Amser:	2.00pm hyd 5.05pm
Lleoliad:	Ystafell Bwyllgora 2, Adeilad y Cynulliad Cenedlaethol

Yn bresennol:

Aelodau:

Gwenda Thomas (Cadeirydd)	Castell-nedd
Peter Black (Dirprwy Weinidog)	Gorllewin De Cymru
Jocelyn Davies	Dwyrain De Cymru
William Graham	Dwyrain De Cymru
Edwina Hart (Gweinidog)	Gyr
Pauline Jarman	Canol De Cymru
Peter Law	Blaenau Gwent
Dai Lloyd	Gorllewin De Cymru
Tom Middlehurst	Alun a Glannau Dyfrdwy

Yn bresennol:

John Bader	Y Gyfarwyddiaeth Dai
Brendon Hilbourne	Y Gyfarwyddiaeth Dai
Tamlyn Rabey	Y Gyfarwyddiaeth Dai
Paul Webb	Y Gyfarwyddiaeth Dai
Frank Cuthbert	Moderneiddio Llywodraeth Leol
Ian Fox	Rheolwr Rhanbarthol Cymru, Gwasanaeth Prawf Cenedlaethol Cymru a Lloegr
Carol Moore	Prif Swydog, Gwasanaeth Prawf Gogledd Cymru
Linda Summers	Cyfarwyddwr Rhanbarthol, Gwasanaeth Cyfreithiol Cymunedol
Bob Chapman	Ymgynghorydd Cynllunio a Phartneriaeth, Gwasanaeth Cyfreithiol Cymunedol
Nigel Horrocks	NIACE Dysgu Cymru
Howard John	Cyfarwyddwr, Ffederasiwn Cymdeithasau Tai Cymru
Vince Millband	Cydlynydd Cynlluniau Cymunedol, Grp Tai Gwalia
Joy Garfitt	Rheolwr Datblygu Cymunedol, Cymdeithas Tai Merthyr Tudful
Roger Bonehill	Swyddfa'r Cwnsler Cyffredinol
Ysgrifenyddiaeth:	
Roger Chaffey	Clerc y Pwyllgor
Liz Wilkinson	Dirprwy Glerc y Pwyllgor

Sylwadau rhagarweiniol

Dywedodd y Cadeirydd fod yr ymweliadau â Gogledd Cymru a De Orllewin Cymru i gynorthwyo'r adolygiad polisi i adfywio cymunedol wedi bod yn gynhyrchiol ac wedi cynnig llawer o wybodaeth. Byddai'r Athro Dave Adamson, a oedd wedi anfon ymddiheuriad am ei absenoldeb, yn darparu adroddiad ysgrifenedig ar y materion a godwyd yn ystod yr ymweliadau. Câi hwn ei gylchredeg cyn gynted ag y byddai ar gael.

Roedd y Cadeirydd wedi derbyn llythyr oddi wrth y Dirprwy Lywydd yn ei hysbysu y byddai newidiadau i amserlen y Pwyllgorau yn dod i rym yn nhymor yr Hydref. Roedd yr Aelodau i gyd

wedi derbyn copi o'r llythyr ac roeddynt yn fodlon â'r cynnig hwn.

Yn dilyn llythyr oddi wrth Gadeirydd y Pwyllgor Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol, cytunodd yr Aelodau y dylid cynnal cyfarfod ar y cyd ddydd Mercher 1 Mai rhwng y Pwyllgor a'r Pwyllgor Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol i drafod gofal cartref.

Croesawodd y Cadeirydd Pauline Jarman i'r cyfarfod cyn iddi gael ei hethol yn ffurfiol yn Aelod o'r Pwyllgor. Byddai Pauline Jarman yn cymryd lle Janet Davies, a fyddai'n symud i Bwyllgor yr Amgylchedd, Cynllunio a Thrafnidiaeth. Diolchodd y Cadeirydd i Janet Davies am y cyfraniad gwerthfawr yr oedd wedi ei wneud i'r Pwyllgor yn ystod ei haelodaeth.

Cyhoeddodd y Cadeirydd mai hwn fyddai cyfarfod olaf Dirprwy Glerc y Pwyllgor Liz Wilkinson a oedd yn trosglwyddo i ymgymryd â chyfrifoldebau cyffelyb gyda'r Pwyllgor Amaethyddiaeth a Materion Gwledig. Croesawodd y swyddog a fyddai'n cymryd lle Liz, Claire Griffiths. Diolchodd y Pwyllgor i Liz am ei holl waith caled yn y gorffennol, a oedd wedi ei werthfawrogi'n fawr, a dymunodd bob llwyddiant iddi yn ei swydd newydd.

Eitem 1: Ymddiheuriadau a dirprwyon

1.1 Derbyniwyd ymddiheuriadau am absenoldeb oddi wrth Janet Ryder a Janet Davies. Roedd Jocelyn Davies a Pauline Jarman yn dirprwyo drostynt.

Eitem 2: Datgan buddiannau

2.1 Gwnaed y datganiadau isod:

Dywedodd Peter Black ei fod yn Aelod o Gyngor Dinas a Sir Abertawe;

Dywedodd William Graham ei fod yn Aelod o Gyngor Bwrdeistref Sirol Casnewydd;

Dywedodd Pauline Jarman ei bod yn Arweinydd Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf ac yn aelod o Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru;

Dywedodd Dai Lloyd ei fod yn Aelod o Gyngor Dinas a Sir Abertawe.

Eitem 3: Adroddiad y Gweinidog

3.1 Dywedodd y Gweinidog y byddai'r swyddogion yn ysgrifennu at brif gymdeithasau cynghorau tref a chymuned Cymru yn eu hysbysu y byddai angen iddynt ystyried eu sefyllfa o safbwynt cyflwyno'r cod ymddygiad. Dylent godi unrhyw bryderon gyda'r sawl sy'n rhoi cyngor cyfreithiol iddynt neu drwy ymgynghori â Swyddog Monitro eu cyngor sir.

3.2 Cytunodd y Gweinidog i ddarparu nodyn ar y nifer o gynghorwyr a oedd wedi eu gwahardd am

nad oeddynt wedi llofnodi'r cod ymddygiad.

3.3 Cytunodd y Gweinidog y byddai'r swyddogion yn darparu cyngor i gynghorau cymuned ar y cod ymddygiad enghreifftiol i Aelodau ac y byddai'n hysbysu'r Pwyllgor am yr amserlen ar gyfer hynny.

3.4 Cytunodd y Gweinidog i adrodd yn ôl i'r Pwyllgor maes o law ar gynigion i dywys yr adroddiad ‘Hidden in Plain Sight: Homelessness among Lesbian and Gay Youth’ yn ei flaen, ar ôl i'r Dirprwy Weinidog ystyried ei oblygiadau i Gymru.

3.5 Cytunodd y Gweinidog i ddarparu nodyn ar Gylch Ceisiadau 2002-03 yr Awdurdodau Lleol am Arian ac Eithrio Arian Cyfatebol o'r Gronfa Adfywio Leol, gan gynnwys manylion y dyraniad o £9.267 miliwn a oedd eisoes wedi ei rwymo ac ansawdd y ceisiadau a ddaeth i law.

3.6 Cytunodd y Gweinidog i ddarparu nodyn ar Gylch Ceisiadau'r Sector Gymunedol a Gwirfoddol am Arian o'r Gronfa Adfywio Leol. Croesawai'r Pwyllgor y ddarpariaeth gyllido a fyddai o fudd i gymunedau difreintiedig mewn ardaloedd nad ydynt yn gymwys i gael Cyllid Strwythurol oddi wrth yr UE.

3.7 Cytunodd y Gweinidog i ddarparu rhagor o fanylion am y Swyddfeydd Post sy'n cymryd rhan yn y Cynllun Cyfalaf Cychwyn ac i gynnwys manylion am weithrediad y cynllun a'r camau a gymerwyd i roi cyhoeddusrwydd iddo.

3.8 Cytunodd y Gweinidog i ddarparu nodyn ar yr Ardal Blismona Beilot Flaenoriaethol i Gymru, a oedd wedi deillio o'r Papur Gwyn ar ddiwygio'r heddlu. Roedd Gorllewin y Rhyl yng Ngogledd Cymru wedi ei ddewis fel un o bum ardal yn y DU i gymryd rhan yn y prosiect peilot.

3.9 Roedd y Gweinidog wedi ysgrifennu at y Gweinidog dros Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol yngln â datblygu fframwaith polisi ar chwarae plant a gweithredu argymhellion adroddiad Waterhouse. Cytunai'r Aelodau ei bod yn bwysig i'r Pwyllgor drafod goblygiadau rhoi argymhellion adroddiad Waterhouse ac adroddiad Carlisle ar waith, yn enwedig y goblygiadau ariannol. Roedd y Gweinidog yn ymwybodol o'r angen i roi sylw i'r argymhellion yn adroddiad Carlisle ac i gynnwys Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ar yr adeg briodol.

Eitem 4: Trefniadau Adnewyddu'r Sector Preifat – Ystyried y Gorchymyn Diwygio Rheoliadol: LGH-06-02 (p.1)

4.1 Dywedodd y Gweinidog y bu ymgynghori eang yngln â'r newidiadau arfaethedig i'r trefniadau adnewyddu yn y sector preifat ac iddynt gael cefnogaeth gadarnhaol iawn. Roedd y system grantiau adnewyddu bresennol yn hynod gyfarwyddol ac roedd wedi cyfyngu'n gynyddol ar y gallu oedd gan awdurdodau lleol i ddatblygu atebion strategol er mwyn mynd i'r afael â materion tai lleol mewn ffordd gynhwysfawr. Yn lle'r ystod bresennol o grantiau, byddai'r trefniadau newydd yn sefydlu per newydd cyffredinol ac eang a fyddai'n galluogi awdurdodau lleol i roi cymorth i wella

amodau byw yn eu hardal.

4.2 Roedd y trefniadau newydd yn cael eu cyflwyno gan ddefnyddio Gorchymyn Diwygio Rheoliadol. Roedd y Senedd yn craffu ar y trefniadau ar hyn o bryd a byddent yn cael eu trafod yn y cyfarfod llawn ar 16 Ebrill 2002.

4.3 Byddai Llywodraeth Cynulliad Cymru yn cyflwyno canllawiau manwl ar bolisïau adnewyddu tai i awdurdodau lleol yn ystod yr haf. Roedd y canllawiau, a gâi eu datblygu mewn ymgynghoriad â Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru, wedi eu bwriadu i fod o gymorth i awdurdodau lleol i ddatblygu eu polisïau a byddent yn nodi'r prif egwyddorion yng nghyd-destun adnewyddu tai.

4.4 Croesawai'r Pwyllgor y trefniadau newydd a'r cynnydd mewn hyblygrwydd i awdurdodau lleol i ddatblygu atebion strategol i faterion tai er mwyn ymdrin â phwysau a blaenoriaethau lleol.

4.5 Cytunai'r Aelodau fod y trefniadau newydd yn arf effeithiol i gynorthwyo awdurdodau lleol i fynd i'r afael â thai sydd wedi eu hesgeuluso ac amodau gwael yn y sector tai preifat, pethau sy'n aml yn deillio o oed y tai. Byddai'n rhaid parhau i ddatblygu mesurau eraill megis trwyddedu Tai Aml-ddeiliadaeth er mwyn gwella amodau ymhellach, yn enwedig o fewn y sector rhentu preifat.

4.6 Cadarnhawyd y byddai yna gyfnod pontio o 12 mis a fyddai'n galluogi awdurdodau lleol i ddatblygu eu polisïau newydd. Yn ystod y cyfnod hwnnw byddai'r system grantiau bresennol yn dal i barhau.

Eitem 5: Adolygu Cynlluniau Foyer – Ystyried adroddiad y Dirprwy Weinidog: LGH-06-02 (p.2)

5.1 Dywedodd y Dirprwy Weinidog fod yr adolygiad wedi ei fwriadu fel ymarferiad cyfyngedig, o fewn amserlen fer, a fyddai'n cymryd cipolwg cyflym ar y ddarpariaeth bresennol ac ar argraffiadau pobl o'r cynlluniau Foyer. Diben yr adolygiad oedd cyfrannu at ymateb polisi Llywodraeth Cynulliad Cymru i waith datblygu a rheoli cynlluniau Foyer.

5.2 Roedd cysyniad gwreiddiol y cynllun Foyer yn rhagweld grp o gleientiaid ag anghenion cymorth cyfyngedig ond nad oedd yr anghenion hynny wedi eu diwallu a rhagdybiwyd y byddai'r galw, yn ymarferol, yn dod o du unigolion a rannai'r un nodweddion â defnyddwyr Tai â Chymorth. Roedd lefel uchel yr anghenion cymorth ymysg tenantiaid yn peri problemau rheoli o fewn prosiectau.

5.3 Argymhellai'r adroddiad y dylai Llywodraeth Cynulliad Cymru barhau i gefnogi model cyfannol o lety, cymorth a gwasanaethau dysgu a gwaith sy'n cyplysu â'i gilydd. Dylid rhoi'r gefnogaeth hon i wasanaethau ar gyfer pobl ifanc a dylid cynnwys grwpiau eraill sy'n agored i niwed. Yn y cyd-destun hwn, byddai'n bwysig hyrwyddo model Foyer sy'n dod o fewn y continwwm llety â chymorth a gwasanaethau dysgu a gwaith.

5.4 Codwyd y pwyntiau canlynol yn ystod y drafodaeth:

- Croesawai'r Pwyllgor yr adroddiad a'i argymhellion. Yn arbennig, roedd yna gefnogaeth i hyrwyddo model gwasgarog o lety â chymorth a gwasanaethau dysgu a gwaith ar gyfer pobl ifanc, ac na ddylai'r unedau fod yn fwy na 12 gwely o ran maint. Teimlid y byddai darparu unedau llai yn help i atal y problemau o fod â llefydd gwag, byddai'n golygu bod modd ymdrin â'r unedau i gyd yn yr un ffordd a byddai modd canfod yr arferion gorau.
- Roedd yr Aelodau'n bryderus nad oedd y cynlluniau Foyer wedi cael eu datblygu yng nghyd-destun y mecanweithiau cynllunio strategol presennol. Cytunwyd y dylid cefnogi cynlluniau Foyer lle'r oedd angen pendant wedi ei nodi ac o fewn cyd-destun strategaeth dai awdurdodau lleol.
- Byddai'n rhaid sicrhau bod llety â chymorth ar gael ledled Cymru, gan gynnwys yr ardaloedd gwledig. Teimlid na ddylai fod rhaid i unigolion y mae angen cymorth arnynt symud o'u cymunedau lleol er mwyn gallu manteisio ar ddarpariaeth addas.
- Codwyd pryder yngln â'r problemau o gyrchu at gyllid i gwrdd â chostau agweddau dysgu a gwaith y gwasanaeth. Nodwyd na ellid defnyddio'r Grant Tai Cymdeithasol a'r Grant Refeniw i Dai â Chymorth i gwrdd â chostau cyfalaf na refeniw y cyfleusterau hyfforddi. Roedd costau refeniw gwasanaethau dysgu a gwaith yn cael eu talu ar hyn o bryd o amrywiaeth o ffynonellau gan gynnwys Cyllid Ewropeaidd a mudiadau elusennol. Byddai'n rhaid datblygu ffrydiau cyllido addas i gwrdd â chostau agweddau dysgu a gwaith cynlluniau Foyer. Roedd ELWa yn cynnal prosiect peilot, a fyddai'n mapio anghenion y grp cleientiaid hwn a'r ddarpariaeth ar ei gyfer a byddai'n talu costau darparu gweithiwr hyfforddi pwrpasol a fyddai'n gweithio mewn dau gynllun Foyer.
- Dywedodd y Dirprwy Weinidog fod llawer o Gynlluniau Tai â Chymorth wedi cynyddu'r lefelau rhent yn sylweddol, gan ddefnyddio'r Budd-dâl Tai Pontio i dalu costau'r anghenion cymorth. Fodd bynnag, byddai hyn yn effeithio ar y rheini sy'n cymryd rhan mewn prosiectau a fwriadwyd yn benodol i annog unigolion i mewn i waith cyflogedig, gan fod perygl i'r lefelau rhent fynd y tu hwnt cyrraedd. Byddid yn ymdrin â chyllido costau cymorth yn y rhagymadrodd i Cynorthwyo Pobl yn Ebrill 2003.
- Ar fater rheoleiddio cynlluniau Foyer, eglurodd y Dirprwy Weinidog fod cynlluniau Foyer yn ddarostyngedig i'r un rheoliadau â chynlluniau eraill Tai â Chymorth. Cyfarwyddiaeth Dai Llywodraeth Cynulliad Cymru sy'n gyfrifol am y trefniadau rheoleiddio hyn.
- Cefnogodd y Pwyllgor yr argymhelliad y dylai'r adroddiad gael ei ystyried gan y Pwyllgor Addysg a Dysgu Gydol Oes.

Eitem 6: Newidiadau yng nghyfansoddiad awdurdodau lleol yn dilyn Deddf Llywodraeth Leol 2000: LGH-06-02 (p.3)

6.1 Dywedodd y Gweinidog fod 18 o awdurdodau lleol, yn cynnwys Cyngor Sir Ceredigion a Chyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf, wedi cael eu hysbysu bod eu cynigion ar gyfer eu strwythurau newydd yn cyflawni'r gofynion statudol yn llawn. Roedd ffrwyth yr ymgynghori yng Ngheredigion a Rhondda Cynon Taf wedi datgelu cefnogaeth gref i'r Pedwerydd opsiwn, ond roedd yr awdurdodau lleol wedi penderfynu dewis y model arweinydd a chabinet er gwaethaf hynny. I adlewyrchu'r gefnogaeth i'r pedwerydd opsiwn, roedd y naill awdurdod a'r llall wedi

ymrwymo i sicrhau bod cadeiryddiaeth swyddogaethau manylu pwysig yn cael ei rhoi i Aelodau gwrthbleidiau.

6.2 Roeddid yn aros am ragor o wybodaeth oddi wrth Gaerdydd, Conwy, Sir Ddinbych a Sir y Fflint, ac roedd y wybodaeth honno i'w disgwyl erbyn diwedd Mawrth 2002.

6.3 Codwyd rhywfaint o bryder fod Torfaen wedi cyflwyno cynigion i ddewis model gwahanol i'r un a gâi ei ffafrio yn yr ymgynghoriad. Nododd y Pwyllgor fod gwaith dilynol wedi ei wneud i fwrw goleuni ar y sefyllfa a bod gwybodaeth bellach yn cael ei cheisio am y broses ymgynghori cyn cytuno i'r cynigion.

6.4 Yn yr awdurdodau lleol sy'n weddill, cadarnhaodd y Gweinidog mai materion technegol eu natur yn eu hanfod oedd y pryderon a olygai fod angen rhagor o wybodaeth, yn y rhan fwyaf o achosion.

6.5 Cafwyd rhywfaint o drafod yngln â'r trefniadau adolygu ar gyfer y strwythurau rheoli gwleidyddol newydd. Nodwyd y câi argymhellion eu gwneud yngln â'r mater adolygu maes o law. Teimlai'r Aelodau y byddai'n rhaid caniatáu cyfnod o sefydlogrwydd i'r awdurdodau lleol yn dilyn y newidiadau sylweddol sy'n cael eu cyflwyno o ganlyniad i'r agenda foderneiddio.

Eitem 7: Cyflwyniad gan y Gwasanaeth Prawf

7.1 Croesawodd y Cadeirydd Ian Fox o'r Gwasanaeth Prawf Cenedlaethol yng Nghymru a Carol Moore o Wasanaeth Prawf Gogledd Cymru i'r cyfarfod a gwahoddodd nhw i wneud eu cyflwyniad.

7.2 Amlinellodd Ian Fox ddatblygiad y Gwasanaeth Prawf Cenedlaethol yng Nghymru a Lloegr ers sefydlu'r gwasanaeth unedig yn Ebrill 2001. Eglurodd sut y mae'r Gwasanaeth Prawf Rhanbarthol yng Nghymru yn cael ei lywodraethu – roedd hynny'n cynnwys pedwar bwrdd prawf ac roedd aelodau o'r awdurdodau lleol ac ynadon yn gwasanaethu arnynt.

7.3 Roedd rôl y Gwasanaeth Prawf yn cynnwys ymwneud â phob cam o'r system cyfiawnder troseddol ac roedd wedi hwyluso gwaith partneriaeth aml-asiantaethol llwyddiannus wrth roi mesurau ataliol ac ailsefydlu ar waith.

7.4 Tanlinellodd Ian Fox yr angen i weithio gyda Llywodraeth Cynulliad Cymru i wireddu cyd-amcanion ac i ymdrin â'r ffactorau sy'n dylanwadu ar droseddu megis iechyd, addysg a digartrefedd. Roedd gan y Gwasanaeth Prawf gyfraniad pwysig i'w wneud tuag at strategaethau Troseddu ac Anhrefn ac wrth wneud hynny byddai'n helpu i ddatblygu cymunedau mwy diogel.

7.5 Ymhelaethodd Carol Moore ar gyfraniad y Gwasanaeth Prawf tuag at ddiogelwch yn y gymuned a gostwng lefel troseddu yng Nghymru. Tynnodd sylw at y gwasanaeth a ddarperir, yn cynnwys cynhyrchu adroddiadau cyn-dedfrydu er mwyn asesu'r risg bosibl i gymunedau, Ailsefydlu yn y Gymuned a Gorchmynion Cosb yn y Gymuned, sy'n cwmpasu prosiectau

amgylcheddol a'r gwaith gyda throseddwyr a ryddhawyd a'r rheini ar drwydded. Yn ogystal, bu'r Gwasanaeth Prawf â rhan yn y gwaith o dywys yn ei blaen y fenter ‘What Works’ a fwriadwyd i ostwng lefel troseddu, mynd i'r afael â throseddwyr peryglus drwy ei waith gyda phanelau amddiffyn aml-asiantaethol a chynorthwyo dioddefwyr yng nghyd-destun rheoli achosion troseddwyr unigol.

7.6 Codwyd y pwyntiau canlynol yn ystod y drafodaeth:

- Cytunai'r Pwyllgor ei bod yn hanfodol sicrhau bod anghenion Cymru yn cael eu cymryd i ystyriaeth gan y Swyddfa Gartref wrth i'r Gwasanaeth Prawf Cenedlaethol i Gymru a Lloegr gael ei dywys yn ei flaen. Roedd gan y byrddau prawf cenedlaethol rôl i'w chwarae i sicrhau bod hyn yn cael ei gyflawni. Dywedodd Ian Fox fod y Cyfarwyddwr Cenedlaethol wedi cwrdd â'r Gweinidog a'i fod yn awyddus i sicrhau bod materion Cymru yn cael sylw.
- Byddai'n rhaid darparu adnoddau digonol i ymdrin ag amcanion hirdymor wrth ddelio â throseddwyr yng Nghymru ac i gwrdd â'r galwadau ychwanegol sy'n deillio o weithio mewn partneriaeth yn sgîl datganoli. Cytunodd y Gweinidog i gyflwyno achos i'r Swyddfa Gartref o blaid darparu adnoddau ychwanegol i'r Gwasanaeth Prawf yng Nghymru er mwyn caniatáu i'r Gwasanaeth gyfrannu'n llawn at y broses ddatganoli.
- Teimlai'r Aelodau ei bod yn holl-bwysig fod y Swyddfa Gartref yn datblygu a gweithredu cynllun iaith Gymraeg mewn modd amserol. Dywedodd Carol Moore fod ardaloedd prawf unigol eisoes wedi sefydlu cynlluniau. Dywedodd y byddai'n bwysig sicrhau bod cynllun iaith Gymraeg y Swyddfa Gartref yn adlewyrchu'r cynlluniau presennol, sy'n ceisio ymdrin ag anghenion cymunedau lleol.
- Mynegwyd peth siom gan Aelodau yngln â'r dulliau a ddefnyddiwyd i benodi cynrychiolwyr llywodraeth leol i'r pedwar bwrdd prawf yng Nghymru. Teimlid mai Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru fyddai wedi bod yn y sefyllfa orau i gyd-drefnu enwebiadau'r awdurdodau lleol, ac y byddai hynny wedi dileu'r angen i hysbysebu'r swyddi.
- Cafwyd rhywfaint o drafod yngln â'r angen i amddiffyn plant sydd mewn perygl o gael eu cam-drin. Dywedodd Carol Moore fod Pwyllgorau Amddiffyn Plant Rhanbarthol a Phanelau Amddiffyn y Cyhoedd yn ystyried materion yn ymwneud â cham-drin plant. Roedd y Panelau Amddiffyn y Cyhoedd yn cynnwys cynrychiolwyr o'r sectorau iechyd a gwasanaethau cymdeithasol.
- O ran darparu gwybodaeth i'r rhai sydd wedi dioddef troseddau yn eu herbyn, nodwyd bod gan amryw o asiantaethau rôl i'w chwarae. Gweithiai'r Gwasanaeth Prawf mewn partneriaeth â Chynnal Dioddefwyr gan ddarparu gwybodaeth ar adegau tyngedfennol wrth i'r troseddwyr fynd drwy'r broses Cyfiawnder Troseddol. Teimlai'r Aelodau na fyddai rhai dioddefwyr sydd wedi cael eu cam-drin yn dod i sylw gwasanaethau cynnal swyddogol onid oedd eu hachosion unigol yn mynd i'r llys.
- Cafwyd rhywfaint o drafod yngln â'r cysylltiad rhwng aildroseddu a digartrefedd. Roedd hwn yn fater neilltuol o berthnasol yng Nghymru, yn enwedig yn achos troseddwyr a oedd wedi eu hanfon i garchardai yn Lloegr am nad oes carchar i fenywod yng Nghymru ac am nad oes yna garchar yng Ngogledd Cymru. Nododd yr Aelodau fod yna berthynas waith agos rhwng y Gwasanaeth Prawf a'r Gwasanaeth Carchardai yng Nghymru. Dylid llunio cynllun rhyddhau ar y cyd a dylid sefydlu mesurau priodol i sicrhau bod llety addas ar gael i

unigolyn unwaith y caiff ei ryddhau.

7.7 Diolchodd y Cadeirydd i Ian Fox a Carol Moore am eu cyflwyniadau ac am ateb cwestiynau'r Aelodau.

Eitem 8: Adolygiad polisi ar adfywio cymunedol: LGH-06-02 (p.4)

8.1 Croesawodd y Cadeirydd gynrychiolwyr o'r Gwasanaeth Cyfreithiol Cymunedol, NIACE Dysgu Cymru a Ffederasiwn Cymdeithasau Tai Cymru i'r cyfarfod a gwahoddodd nhw i wneud eu cyflwyniadau.

8.2 Amlinellodd Linda Summers o'r Gwasanaeth Cyfreithiol Cymunedol (CLS) gyfrifoldebau'r Comisiwn Gwasanaethau Cyfreithiol. Dywedodd fod y CLS yn darparu gwybodaeth, cyngor a chynrychiolaeth yngln â hawliau sifil. Wrth wneud hynny cyfrannai tuag at wrthsefyll allgáu cymdeithasol a rhoi bywyd newydd i gymunedau difreintiedig.

8.3 Esboniodd Linda Summers y cefndir a oedd wedi arwain at ddatblygu'r CLS. Dywedodd mai darniog a digyswllt oedd y gwasanaethau cynghori gynt a bod hynny wedi arwain at fylchau yn y ddarpariaeth a ‘drysfeydd cynghori’.

8.4 Tynnodd sylw at brif nodau a gweledigaeth y CLS a oedd yn cynnwys rhwydwaith o ddarparwyr y mae ansawdd eu gwasanaeth wedi ei achredu, cyllid a gyd-drefnir, gwasanaethau i gymunedau lleol ac asesu anghenion yn effeithiol. Pwysleisiwyd mor bwysig yw mabwysiadu patrwm gweithio drwy bartneriaeth.

8.5 Esboniodd Linda Summers y strwythurau a'r arfau presennol a fyddai'n help i adeiladu'r CLS. Roedd y rhain yn cynnwys datblygu dulliau amgen o gyflenwi gwasanaeth i wneud yn sir ei fod o fewn cyrraedd i gynifer â phosibl o bobl.

8.6 Amlinellodd yr effaith a gafodd datblygiad y CLS ar y gwasanaethau cynghori a chynrychioli cyfreithiol sifil yng Nghymru.

8.7 Rhoddodd Bob Chapman enghreifftiau o astudiaethau achos a ddangosai rai o'r ffyrdd gwahanol a oedd yn peri bod darparwyr cyngor, drwy weithio fel rhan o Bartneriaethau CLS lleol, yn gwneud gwahaniaeth i fywydau unigolion a chymunedau.

8.8 Yn dilyn yr asesiad anghenion cychwynnol a gyflawnwyd ar draws yr awdurdodau lleol i gyd, nododd y Pwyllgor mai'r hyn a ragwelid oedd y byddai partneriaethau CLS lleol yn parhau i nodi anghenion ac i sicrhau bod darpariaeth gwasanaeth ddigonol ar gael i ddiwallu'r anghenion hyn.

8.9 Cytunodd Linda Summer i ddarparu copi o Gyfeiriadur CLS ar gyfer yr Aelodau.

8.10 Dywedodd Nigel Horrocks mai partneriaeth aml-asiantaethol oedd NIACE Dysgu Cymru ac

mai ei chenhadaeth oedd cefnogi a hyrwyddo datblygiad dysgu gydol oes yng Nghymru, gan ganolbwyntio ar anghenion dysgwyr sy'n oedolion. Dywedodd fod y bartneriaeth yn cwmpasu 110 o gyrff yn cynnwys awdurdodau lleol, colegau, prifysgolion, mudiadau cymunedol a gwirfoddol ac aelodau unigol ledled Cymru

8.11 Blaenoriaethau allweddol NIACE Dysgu Cymru oedd ei rôl eiriol ar ran dysgwyr ac oedolion sydd â'r lefel isaf o sgiliau; dylanwadu ar bolisi sy'n effeithio ar ddysgwyr sy'n oedolion; a gwneud ymchwil a datblygu a threialu dulliau arloesol o ysgogi oedolion i ddysgu.

8.12 Tynnodd Nigel Horrocks sylw at gryfderau NIACE Dysgu Cymru, yn enwedig hyrwyddo dysgu i oedolion drwy drefnu ymgyrchoedd a hysbysebiadau; cynorthwyo ymarferwyr drwy drefnu datblygiad staff; a darparu gwybodaeth a chyhoeddiadau.

8.13 Amlinellodd ganlyniadau Arolygon NIACE o Gyfranogiad Oedolion mewn Dysgu yn 2001 a'r berthynas rhwng tlodi o ran addysg a thlodi o ran dyheadau.

8.14 Byddai'n rhaid ceisio ffyrdd i ysgogi oedolion o ddosbarthiadau cymdeithasol D ac E yn effeithiol i gymryd rhan mewn dysgu. Teimlid mai'r ffordd orau o gyflawni hyn fyddai drwy weithgaredd datblygu cymunedol. Tanlinellodd Nigel Horrocks bwysigrwydd meincnodau priodol, dangosyddion perfformiad a mesurau perfformiad er mwyn ennyn cyfranogiad y grp sy'n fwyaf amharod i ddysgu. Awgrymodd gronfa benodol, a fyddai'n dwyn ynghyd ystod o ffrydiau cyllido i gefnogi strategaeth i ganolbwyntio ar ddenu'r grp hwn i gymryd rhan.

8.15 Dywedodd Nigel Horrocks fod NIACE Dysgu Cymru wedi trefnu cynhadledd ‘Empowering Communities First’ yn ddiweddar gyda'r nod o roi sylw i'r angen i bobl mewn cymunedau ymdrin â'u partneriaid ar lefel gydradd.

8.16 Gyda chefnogaeth ELWa roedd NIACE Dysgu Cymru yn sefydlu cynlluniau peilot gyda'r nod o ysgogi dysgwyr sy'n oedolion a'u galluogi hwy i gyfrannu at a llunio strategaethau'r dyfodol.

8.17 Pwysleisiodd y Pwyllgor bwysigrwydd ymgyrchoedd cyhoeddusrwydd priodol i annog dysgwyr sy'n oedolion. Roedd yn bwysig cydnabod bod rhai oedolion yn dewis peidio â manteisio ar gyfleoedd dysgu am iddynt gael anhawster i ddysgu yn y gorffennol. Awgrymodd Nigel Horrocks fod ymdrin â dysgu fesul cam yn ffordd o ddenu pobl i fanteisio ar gyfleoedd addysg i oedolion.

8.18 Dywedodd Howard John o Ffederasiwn Cymdeithasau Tai Cymru fod datblygu Rhwydwaith Datblygu Cymunedol y Cymdeithasau Tai yn amlygu'r newid pwyslais i gymdeithasau tai o'r gweithgaredd craidd o ddarparu tai i agwedd fwy cyfannol tuag at greu cymunedau.

8.19 Dywedodd fod mwyafrif y cymdeithasau tai yn cyflogi gweithwyr datblygu cymunedol ar hyn o bryd. Teimlid y gallai'r Rhwydwaith wneud cyfraniad gwerthfawr i'r rhaglen Rhoi Cymunedau'n Gyntaf a byddai'n darparu sianel effeithiol a fyddai'n fodd i gyrraedd cymunedau. Roedd mwyafrif

aelodau'r Rhwydwaith wrthi'n ymwneud â Rhoi Cymunedau'n Gyntaf ac yn gweithio i sefydlu perthnasau cryf â'r awdurdodau lleol wrth dywys y rhaglen yn ei blaen. Pwysleisiodd yr angen i fwrw iddi i weithio gyda'r Rhwydwaith Rhoi Cymunedau'n Gyntaf.

8.20 Tynnodd Howard John sylw at yr angen i sefydlu datblygu cymunedol fel swyddogaeth graidd i gymdeithasau tai. Byddai hyn yn golygu bod yn rhaid parhau i fuddsoddi yn y broses ddatblygu.

8.21 Codwyd y pwyntiau canlynol yn ystod y drafodaeth:

- Awgrymwyd bod llwyddiant cynlluniau datblygu cymunedol yn dibynnu ar bartneriaethau gwirioneddol, sy'n golygu rhywbeth. Roedd yn hanfodol fod awdurdodau lleol a chymdeithasau tai yn bwrw iddi i weithio'n effeithiol drwy bartneriaeth er mwyn tywys adfywio cymunedol yn ei flaen. Dywedodd Howard John fod y Rhwydwaith yn cydnabod yr angen i sefydlu perthynas dda gyda Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru.
- Roedd y Rhwydwaith yn cydnabod rôl awdurdodau lleol yn gweinyddu cyllid ar gyfer rhaglenni a chynlluniau datblygu cymunedol. Fodd bynnag, mewn rhai achosion teimlid mai cyrff datblygu cymunedol fyddai yn y sefyllfa orau i weinyddu'r cyllid lle'r oedd gwaith llwyddiannus wedi ei wneud drwy'r broses ddatblygu i feithrin gallu.
- Roedd yna rôl bendant i gymdeithasau tai i rymuso pobl mewn cymunedau. Roedd hyn wedi cael ei sefydlu'n dda drwy waith y Cyfamodau Cyfranogiad Tenantiaid, a fu'n help i ddatblygu ymddiriedaeth rhwng cymunedau lleol a chymdeithasau tai.
- Cafwyd rhywfaint o drafod yngln ag anfanteision diffinio cymunedau yn nhermau ardal ddaearyddol. Awgrymodd y Rhwydwaith ei bod yn bwysig caniatáu i gymunedau bennu eu ffiniau eu hunain yn hytrach na defnyddio ffiniau wardiau llywodraeth leol neu ffiniau siroedd. Fodd bynnag, nodwyd bod y rhaglen Rhoi Cymunedau'n Gyntaf wedi ei chynllunio fel ei bod yn cwmpasu'r materion hyn. Dewiswyd y diffiniadau presennol mewn cydnabyddiaeth o'r ffaith fod yn rhaid diffinio cymunedau drwy ddefnyddio data ystadegol y gellid ei ddilysu. Yr oeddid yn derbyn y byddai yna bob amser eithriadau mewn rhai ardaloedd.

8.22 Diolchodd y Cadeirydd i'r cynrychiolwyr o'r Gwasanaeth Cyfreithiol Cymunedol, NIACE Dysgu Cymru a Ffederasiwn Cymdeithasau Tai Cymru am wneud eu cyflwyniadau ac am ateb cwestiynau'r Aelodau.

Eitem 9: Cofnodion cyfarfod 6 Mawrth: LGH-05-02 (min)

9.1 Cytunwyd ar gofnodion cyfarfod 6 Mawrth.

CRYNODEB PWYNTIAU GWEITHREDU

1 Cytunodd y Gweinidog i ddarparu nodyn ar y nifer o gynghorwyr a oedd wedi eu gwahardd am nad oeddynt wedi llofnodi'r cod ymddygiad.

2 Cytunodd y Gweinidog y byddai'r swyddogion yn darparu cyngor i gynghorau cymuned ar y cod ymddygiad enghreifftiol i Aelodau ac y byddai'n hysbysu'r Pwyllgor am yr amserlen ar gyfer hynny.

3 Cytunodd y Gweinidog i adrodd yn ôl i'r Pwyllgor maes o law ar gynigion i dywys yr adroddiad 'Hidden in Plain Sight: Homelessness among Lesbian and Gay Youth' yn ei flaen, ar ôl i'r Dirprwy Weinidog ystyried ei oblygiadau i Gymru.

4 Cytunodd y Gweinidog i ddarparu nodyn ar Gylch Ceisiadau 2002-03 yr Awdurdodau Lleol am Arian ac Eithrio Arian Cyfatebol o'r Gronfa Adfywio Leol, gan gynnwys manylion y dyraniad o £9.267 miliwn a oedd eisoes wedi ei rwymo ac ansawdd y ceisiadau a ddaeth i law.

5 Cytunodd y Gweinidog i ddarparu nodyn ar Gylch Ceisiadau'r Sector Gymunedol a Gwirfoddol am Arian o'r Gronfa Adfywio Leol. Croesawai'r Pwyllgor y ddarpariaeth gyllido a fyddai o fudd i gymunedau difreintiedig mewn ardaloedd nad ydynt yn gymwys i gael Cyllid Strwythurol oddi wrth yr UE.

6 Cytunodd y Gweinidog i ddarparu rhagor o fanylion am y Swyddfeydd Post sy'n cymryd rhan yn y Cynllun Cyfalaf Cychwyn ac i gynnwys manylion am weithrediad y cynllun a'r camau a gymerwyd i roi cyhoeddusrwydd iddo.

7 Cytunodd y Gweinidog i ddarparu nodyn ar yr Ardal Blismona Beilot Flaenoriaethol i Gymru, a oedd wedi deillio o'r Papur Gwyn ar ddiwygio'r heddlu. Roedd Gorllewin y Rhyl yng Ngogledd Cymru wedi ei ddewis fel un o bum ardal yn y DU i gymryd rhan yn y prosiect peilot.